

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Isagoge Ad Amorem Divinvm

Pennequin, Pierre

Antverpiae, 1661

9. Quomodo amor sanctus tristitiam ex morbis aut aliis rebus adversis
provenientem eliminat, aut sublevet.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47132)

O hominem beatum, qui tam ingens beneficium in hac vita mortali ab amantissimo Jesu est consecutus!

CAPUT IX.

Quomodo Amor Sanctus tristitiam ex morbis aut aliis rebus aduersis procedentem eliminat, aut subleuet.

Malum, quod ut hostem capitalem auersatur voluntas, si velut è specula de longinquo prospiciatur, simplicem displicentiam parit; si verò imminens & de propinquo minitans, timorem, & fugam: si verò præsens est, & homini, velut victor incumbens, eum exagitat, & cruciat, tristitiam & nisi patientia & longanimitas subsidio veniant, desperationem: sed præcipuum ab Amore sacro auxilium suggeritur *Orationis & Considerationis* ministerio. De priore meminit S. Iacobus, dum dicit: *Tristatur aliquis vestrum, oret*: inde scilicet, ab Oratione arma quærat, quibus tristitiæ mortifera jacula excipiat, & retundat. Hoc à Regio Vate tristibus eventis circumfuso ferè semper usurpatum videmus: id à Sarà Raguclis filia atro-

ci convicio ab ancilla verberata factitatum, quæ triduo in cubiculi latebras abdita, ac jejuniis & oratione de cælo præsidium emendicans, tristitiæ fluctus, quibus propemodum obruebatur disjecit, ac rupe constantior, & lænâ animosior evasit. Ipse Christus Dominus lethali ex tormentorum imminentium apprehensione oppressus tristitiâ, ad orationem confugit, & pro mæroris, & angustiarum incrementis, orationi instabat constantius, ac factus in agonia prolixius orabat, donec viribus auctus ac velut in hac pugna victor discipulos compellens, *Surgite*, inquit, *eamus*, hostibusque obviam progressus, ad cruce cudendas & multiplicandas illos lacessit, & qui modò calicem deprecabatur, in maximo tormentorum æstu, quasi nova expeteret exclamat *Sicite*.

Hoc ad orationem per fugium nebuloso tristitiæ tempore suos omnes docet Amor sanctus, nec excusationem à mæroris magnitudine petita admittit, qua homo ineptum se ad orandum declamitat, mentemq; tristitiæ nocte obrutam & in sola mali cogitatione defixam ad superos appellandos assurgere nõ posse, prætexit. Non operosas supplicationes à te postulat Amor divinus, non ut violentè mærorem excutias; hoc unum rogat, ut cum Jesu Christo,

Yy 2 velut

In Christo.

2. Amor suadet pelli orando.

1. Tristitia & effectus mali præsentis.

In Sara.

velut amico malum tuum communices, & cordis tui gravamen aperias, & si nec hoc potes, ut saltem ad illum jam jam decumanis tristitiæ fluctibus submergendus oculos leves, & aliquid auræ cælestis excipias: dum fumus ingens cubiculum implet, & lacrymas oculis exprimit, ac respirandi facultatem tollit, ostium aut fenestra aperitur, ut novus aër subintret; tu Christo cor tuum suaviter aperi, ut ab illo diviniorum spiritus afflatum haurias. Davidem aspice, quomodo malorum turbinibus jactatus, ac prope oppressus exclamet: *Renuit consolari anima mea.* David æstuat, inquit Nazianzenus, oratione ad cives Nazianzenos metu percussos, neque habet, quò se vertat, & quis salvus esse poterit? quæ res mihi laboranti vel subsidio vel solatio futura est? non hîc armis, non amicis; auxiliares copias in te ipso habes, quæ & tibi, & mihi, & cuivis in promptu sunt; velle tantum oportet animique impetum adferre; in propinquo est consolatio, in ore tuo, & corde tuo: *Memor sui Dei,* inquit, & *consolarus sum.* O facilem & paratam medicinam! ô celerem curandi rationem! ô ingentem beneficij magnitudinem! quid memoriâ paratius? Memor ergo esto tu quoque, & delectaberis: non modo animi imbecillitatem, nã-

3.
Exemplo
Davidis.
Orat. 1.

stittiamque sedat Dei recordatio, sed etiam delectationem parit. Vis alia insuper divinæ erga genus humanum benevolentia testimonio producam? Si, inquit, ad Dominum ingemueris, tunc saluus eris. Videte, quomodo gemitum ^{Pf. 34.} salus continuo subsequitur: & adhuc te loquente dicit: Ecce adsum, & loquetur animæ tuæ: Salus tua ego sum: Nihil inter petitionem & rei petitæ obtentionem intercedit. Hactenus S. Nazianzenus, ubi fusius idem proficitur.

Anno 1585. in Hispaniis vir nobilis alicujus criminis reus mandato Regis coniectus est in carcerem; ubi in mortis cogitatione, timoreque defixus, dum septem menses differtur sententia, ita mærore contabuit, ut qui ejus curam gerebant, præ tristitiæ magnitudine morituum credent: ubi tandem intellexit se ad mortem condemnatum, sibi que in carcere carnificis manu gulam esse frangendam, toto corpore inhorruit, & voce interceptâ, sui que præ angustia vix compos, post aliquod silentium, tandem in suspiria & singultus erumpens exclamavit: Ergo mihi carnificis manu moriendum? ergo laqueo fauces frangendæ? ô laqueum! ô cordam! ô quæ nuntia aures mentemque percellunt! ô inferi, & sempiterna tormenta! Tresilli
con-

P. Arias
imitat.
Gonz.

concessi erant dies, quibus se pararet ad mortem; hic sanctiori consilio & caelestis gratiae subsidio ad orationem velut ultimum azylum confugit; purgat se sacramento poenitentiae, & caelesti pane se corroborat: res mira; in hominem alterum prorsus mutatur, timor mortis, horror carnificis & laquei evanescunt; mille vitas optat, ut eas omnes Deo in sacrificium offerat, omnia Martyrum supplicia omnibus corporis membris excipere ardentem in votis habet: quin & manibus oculisque erectis in caelum à Deo postulat, ut beneficij loco supplicium suum proreget, tortoris manum praeturbatione aberrare permittat, ac saepius intercideret, ac prolabi, ut vel annum integrum imperfectis strangulationibus discrutietur, mortemque non inveniat; & qui paullo antè tortorem & laqueum exhorruerat, nunc à centum lictoribus ligari, & per urbem cum ignominiosis proclamationibus circumduci impensè desiderat: nocte integra ante diem supplicio destinatam voluit sibi manus & gulam laqueo vinciri, ut tanto diutius, hoc Dei, ut agebat, beneficio frueretur: Denique qui pius ad solum inferorū nomen contremiscebatur, jam tantā fiduciā in Deum & pace fruitur, ut dicat, videri sibi à divina misericordia calce &

caemento inferorū portas occlusas, & quem tristitiā magnitudine moriturum credebat, tantā nunc exundat latitiā, ut dicat: Si cum peccata mea desleo, tantis incesso gaudiis, quantis brevi ubi Dei cōspectu frui dabitur, perfundar? ejus verba, & voces ita in Dei laudes & gratiarum actiones abeunt, ut admirabiles in adstantibus excitet motus animorum: exauditus fuit à Deo in eo quod tortorem attingebat: ille enim dum gulam frangere conatur, animo perturbatus, dum vix advertit quid agat, quartam ferè horae partem in eo ultimo, sanctoque actu posuit; reo interim tam sereno vultu, & constantiā omnem hanc carnificinam excipiente, ut nec pedem, aut manum, aut aliam partem corporis moveret, nec verbo querelam proferret, astantibus ad tantam patientiam & tranquillitatem stupore defixis, & nominatim Patre Ariā qui spectabat, & morientem in hoc ultimo certamine juvabat, quique hanc omnia literis ad posteritatis memoriam consignavit; ut, quantum habeant mortales in humili & perseverante, ac fidei oratione subsidium, agnoscerent.

S. Franciscum densa tristitiā caligo duos annos obnubilārat, ut inter agendum cum proximo prater morem nulla comitas, nulla oris serenitas affulgeret; cum

Y y 3 tandem

S. Franciscus.

tandem inter orandum, quod etsi tristis non omittebat, audiit in aurem cordis sibi insufurrari; si haberes fidem sicut granum synapi, dices huic monti, tollere, & mitte te in mare, & obediret: rogavit ille, quis esset iste mons; & responsum est, esse gravem illam tentationem, qua velut ingenti pondere oppressus gemit: tum ad Deum conversus humillimè dixit: Fiat mihi, Domine, secundum verbum tuum, & continuo tentatio evanuit.

6. Godefridus Peronenis nobili stirpe oriundus, se socium cum aliis sancto Bernardo dederat, ut ab illo habitum Religionis acciperet, ejusque institutis ad virtutem formaretur; sed ecce atrâ mæroris nube involvitur, & ad comites conversus; deinceps, inquit, ad mortem usque jucundus non ero: quod continuo relatum ad sanctum Bernardum, qui sacellum apertum offendens illud intrat, & pro Godefrido Deo supplicat, qui tristitiâ obrutus super saxum ibi vicinum resederat; atque dum sanctus ab oratione confurgeret, simul & ipse vigilans exclamavit. Abite mærores & tristitiâ, ex hoc momento ad mortem usque lætus, & hilaris vitam meam transigam: scilicet Deus, qui cordium habenas moderatur, aquas amaras in vinum optimum & nuptiale commuta-

rat: ad quem dum tristis es si similem metamorphosim desideras suppliciter & fidenter accede.

Adjungenda est Orationi consideratio, quam ad componendos animi motus, eumque in pace & tranquillitate conservandum plurimum habere momenti clamat S. Chrysostomus ad Olympiam ^{Ep. 1.} dem tristitiâ fluctibus immerfam scribens, & Gregorius Nazianzenus cives suos consolans post primum ab oratione peritum medicamentum, secundum à consideratione accersit: Suscipite, inquit, sermonem prudentiæ, ut monet divinus Salomon, ne in profundum malorum prolapsi despectui illam habeatis, & propria potius stoliditate, atque imperitiâ, quàm eâ, in qua nunc estis molestiâ, ac difficultate absorbeamini: neque enim tam à malis incurfantibus, quàm ab apprehensione, & voluntatis inconstantia tristitiâ suboritur; qui enim nihil aliud vult, quàm quod ad manum est, nec aliud desiderat, quàm quod in ejus est potestate, & nemo illi auferre potest; ab omni tristitiâ morfu immunis est.

Primum itaque quod divinus Amor considerandum proponit, ^{7. Tristitiâ} est ipsius tristitiâ malignitas, ^{malignitas} quæ ^{talem} secundum S. Spiritus oraculum ^{proponit} ingentem animo, & corpori hominis labem infligit. ^{Ecl. 5.} Omnis plaga, inquit, *tristitiâ cordis*, quia ab illo in-

incipiens in reliquis animi, corporisque facultates se diffundit, voluntatem primo exedit & cruciat, intellectum atque memoriam obnubilat, sanguinem inficit & corrumpit, ossa emedullat, nervos debilitat, totumque corpus torpore quodam opprimit, & nisi remedium adhibeatur, ita hominem exsiccat, omnemque vitam calorem depascitur, ut sensim ad mortem deducat, & sepulcro inferat: sed damna, quæ animo nobiliori hominis parti infert, longè majora sunt, dum illum ad instar vermis corrodit, & in modum carnificis excruciat, & ad instar pestilentis febris exagitat, tenebrisque & spectris involvit, & ad desperationem viam sternit. Diabolicum malum vocat S. Chrysostomus in quo retia sua explicat, animumque implicitum in mala inexplicabilia præcipitem agit: piscatur ille in aqua turbida, ut ait S. Bonaventura, & ad instar araneæ cælo nubilo & caliginoso prædam aucupatur: umbris, & spectris ac tenebrosis cogitationibus mentem infestat, acciditque homini illud Prophetæ: *Sol occidet illis in meridie*: jam fides eclipsim patitur, jam spes concidit, nulla amplius apud Deum cælestisque commiseratio, nullum cælum, nulla rerum in melius mutandarum expectatio, omnium bonorum desperatio.

Atque his tam atrocibus malis mederi conatur Amor sanctus rationibus primò humanis, tum è superioribus principiis promanantibus.

Primò itaque cum S. Gregorio Nazianzeno ante oculos ponit rerum omnium mutabilitatem atque inconstantiam, & quomodo in hoc orbe omnia voluntur in orbem, nihil hic firmum fixumque, nihil æquabile; hominem hodie bene, cras verò malè affici; hodie cum rerum prosperitate exhalare scere, cras cum earum fluxu, & lapsu ingemiscere; nunc virtuti ac potentie infirmitatem, & humiliationem succedere, nec magis aliquid æquale rebus humanis esse, quàm inæqualitatem, & mutationem, ut ventis tutius ac literis in aqua scriptis fides haberi possit, quàm hominum felicitati, atque tam facilem esse à malo in bonum, quàm à bono in malum conversionem: rerum secundarum cursum Livore, adversarum misericordiâ sæpe sisti, & interverti: illum qui fluere res permittit, & æternis animum applicat, prudentem esse; fatuum verò, qui quasi ad clavum sederet, cursum mundi arbitrio suo, quod Numinis proprium est, moderari vult, & ut lubet sistere aut inflectere, non absimilis illi, qui in torrentem magno impetu aquas suas

8. Et rationibus conatur vincere.
9. Prima à rerum vicissitudine.

Ep. 1.

bid. 100.

Epist. 7. ad Olymp.

Amo 8.

7. Tullius malignat cum oropont.

suas convolventem manu injectâ cum retrô ferri aut immobilem quærere vult, aut muscarum multitudini, quæ quadrigas præcipiti motu proruentes confertis aliis aliò conantur inflectere: quid enim aliud cogitationes nostræ, quàm aliquid muscis non dissimile, quæ strepitum edunt, & nihil promovent? fatius esse, si dum res mutari non potes, te ipsum mutes, & alia mutari ultra non cupias; sed de malo bonum elicias, & virtutis exercendæ materiam occasionemque tibi subministratum existimes: ex detrimentis lucra colligere sapientis est, & lacrymis virtus semper utilior est & melior: quid evenisse non vis quod jam accidit? quid querelis & tristitiâ animum corpusque corrumpis? & novum tibi ac supervacaneum malum acceris? quid tempus perdis & operam ludis? inde potiùs scelicis æternitatis jace semina, & ad virtutem gloriamque gradum fac, unde apud homines te depressum ac dishonestatum existimas.

10.
Secunda à
Dei pro-
videntia.

Sed quod potissimum tunc suis librandum ponderibus Amor ostentat, est paterna Dei providentia, qui uti capillos nostros in numero habet, ita minimam calamitatis stillulam, antequam illam tibi propinet, ad instar peritissimi amicissimi que Medici in staterâ appendit, & viribus tuis gra-

tiaque suppetias adferenti contemperat; tuumque in omnibus bonum quærere: licet, ut notat Nazianzenus, vetus ejus, fixumque decretum sit, tenebras undique oculis nostris offusas ipsius latibulum esse, sive ut hoc modo factum nostrum arrogantiamque coërceat, intelligamusque nos nihil esse si cum ejus sapientia conferamur, ac proinde ejus radiis collustrari postulemus: sive ut per rerum fluxarum inconstantiam, ad stabilium æternorumque studium revochemur.

His & similibus à divina Providentia petitis rationibus pulcherrimis hac de re tractatibus consolatur Stagirium Monachum à dæmone vexatû S. Chrysostomus, quem tantus mœror oppresserat, ut vel laqueo, vel cultro in pectus, gutturve impacto miserabilem vitam finire peroptaret; qui tamen ubi rationes à sancto Doctore propositas maturius expendit, in alium virum mutatus pacis & tranquillitatis portum invenit, & morum integritate modestiaque reliquis præluxit.

Philagrum virum dignitate muneribusque gestis, & eruditione in Cappadocia facillè principem, iisdem argumentis inter morbi tristissimos angores mirabiliter erexit Gregorius & ipse Cappadox: sed præstat illum audire epistolâ
60. id

11.
Ut Clap.
Stagirium

12.
Gregorius
Cappad.
Philagrum

60. id persequentem : Ego quidem, inquit, tum tibi 72. Psalmum enarrabam, in quo David æstuat, & mærore conficitur, contra perverfos immeritò fælices : Deinde verò ad alterius vitæ tribunalia, præmiaque utriusque vitæ recondita mentis oculos convertens, perturbari desinit, animique molestis ulceribus medicinam invenit : atque ego tum sensim expositionem ad dolorem tuum trahebam, ex prophanis nostrisque auctoribus ea in medium adferens quæ viro erudito, & tali convenire videbantur; hinc spiritu ita ferente, inde dolore exacuate (nihil enim dolore ingeniosius.) Tu verò interea tanquam stimulo aliquo excitatus, manusque ad cælum tollens, & ad orientem, quò patebat aspectus, oculos convertens, Gratias tibi ago, exclamas, ô Pater, hominumque conditor ! qui nos invitos & reluctantes beneficio afficis, ac per exteriorem hominem, interiorem purgas, & ad beatum finem iis, quas nosti, rationibus deducis: quid omnia commemorem, quæ tu ante me, & mecum tunc philosophobaris, tanquam morbo gestiens, meque ex præceptore tuum discipulum adeptus: quorsum hæc à me proferuntur nisi ut omnibus prædicem, magis lugendos nobis malos interioribus morbis laborantes quam nos,

dum in externo homine cum doloribus conflictamur ; & morbum cum Philosophia conjunctum, præstabiliorem esse effrenatâ prosperitate.

Ipsemet Gregorius ab hujusce providentiæ consideratione in acerbissimis morbi sui doloribus lenimentum petiit : morbo, inquit, cruciar, & hoc luci ex illo capio, quod ut in lætis, ita in acerbis gratias agam ; illudque persuasum habeam nihil rerum nostrarum à suprema Ratione sine ratione proficisci, etsi aliter nobis appareat. Atque hanc ob causam examinari ista à nobis non vult Chrysostomus ; sed magna animi submissione, ut nobis utiliora suscipi, cum ab optimo Patre, suorumque filiorum amantissimo proficiscantur ; quod etsi clarissimum, pauculis tamen sequentibus exemplis confirmatur. Saltantes puellas offendit S. Simon Salus, & brevi ad Deum factâ supplicatione eas lucas fecit, quæ de tam subita deformitate plurimum anxie Sanctum rogant, ut tantum malum novis ad Deum precibus amoliat ; acquiescit ille, & earum aliqua continuò sanantur, alia non. Rogatus cur sanitatis beneficium ad omnes non permanasset, respondit : nonnullas earum, nisi hoc humilitatis fræno compescerentur, futuras fuisse fæminarum, quæ in Syria

Z z degunt,

degunt, scelestissimas. Ad S. Vincen-
centium Ferrariensem Valentia
ad populum verba facientem ad-
ducta est mulier inops & muta,
quæ interrogata ab illo, quid pe-
teret; panem, respondit, & loque-
lam: panem habebis, ait Sanctus,
loquelam non item: si enim lo-
quendi facultatem ab infantia ac-
cepisses, animi corporisque rui-
nam malo ejus usu incurrisses:
abi ergo & Deum lauda. Respon-
dit illa, faciam Pater, quod mones,
& deinceps muta permansit: cur
ergo abjecta omni constantia
Deo totos nos non committimus?
cur arcana tam paternæ & salu-
tariis providentiæ non adora-
mus, & exosculamur?

14.
Tertia cæ-
li & terræ
confide-
ratione.

Si animi ægritudo tantis ratio-
num momentis non cedit, tum
Amor Sanctus hominem ad cæli
terrarumque spatia totumque
universum cogitatione percur-
rendam circumducit, in cælo
mercedem malorum forti tole-
rantia repositam ostendit, &
hunc versum memoriæ infigit:
*Euntes ibant & stebant mistentes se-
mina sua; venientes autem veniens
cum exultatione portantes manipu-
los suos; & illud Tertulliani effa-
tum suggerit, Nihil erus sensit in
nervo, cum animus in cælo est.* ac
proinde cum cælestia gaudia post
hanc vitam perennatura Christi
sequaces expectent, verè dictum
esse ab Oratore præstantissimo

Minutio Felice: *Christianus miser
videri potest, inveniri non potest: sua
enim bona secum portat, quæ eri-
pi non possunt; omnesque res
adversæ ad instar grandinis te-
ctum feriunt, & insultant, interio-
ra ejus non attingunt: Cæteros,
qui amoris proprii castra sequun-
tur, etiam affligi demonstrat, sed
sine scenore: Dolent, inquit Gre-
gorius, etiam ij qui sæculo se mar-
ciparunt, & quidem amplius,
quàm alij, qui Deo serviunt; sed
sine mercede, nostra verò nobis
merces constat, si pro Deo pati-
mur; quam si cum molestiis no-
stris conferamus, longè exspe-
rare inveniemus.*

Post cælestium bonorum re-
praesentationem ad subterraneas
specus, ac inferorum ignisque
purgantis caveas Amor Sanctus
clientis sui cogitationes deflectit,
ostenditque quàm salutare, ac ju-
cundum sit hinc fructuosos morbi
doloribus expiare culpas, & no-
mina illarum occasione contracta
expungere potius, quàm in istis
ignibus nihil ad augendam glo-
riæ coronam conferentibus, diu-
tius ingemiscere; beneque mo-
nere S. Bernardum: *Sustinete vir-
gam corripientem, ne sentiatu mal-
leum conterentem.* Jacebat gravi
morbo laborans vir magnæ vir-
tutis S. Bernardi disciplinâ, cui
apparens S. Agata monuit inter
cætera, ut morbi molestias etiam
graves

16. graves, ferret tamen constanter; sexaginta enim dies pro sexaginta annis apud Deum computandos: manè evigilans cum non satis caperet, quid sibi vellet ista sententia, ejus explicationem ab aliis Religiosis petiit, quorum aliqui sexaginta dies morbi pro sexaginta annis purgatorij numerandos, alij pro sexaginta annis in religiosæ disciplinæ functionibus obeundis transactis aut transigendis apud Deum habendos opinati sunt; quidquid sit, obiit æger post dies sexaginta in ipsius S. Agathæ die festo; ac obscurum Patronæ suæ enigma in cælo, ut arbitror, dilucidè intellexit. Quis hæc cogitans cum Bernardo non dicat: *Ego in flagella paratus sum, sciens me recipere longè adhuc impæria meritis; vapulem sanè, vapulem ut malè operans, si fortè verbera in merita reputentur: fortè se miserebitur flagellato, qui bonum non invenit in me, quod remuneret.* Aut etiam eandem cum S. Gregorio mentem induet, qui ad Mauritium, à quo vexabatur, scribens, ita loquitur: *Quia omnipotenti Deo incessanter quotidie delinquo, aliquod mihi apud tremendum ejus examen remedium esse suspicor, si incessantibus quotidie plagis ferior.*

17. Sed non hic hæret Sanctus Amor, sed cum cliente suo tristitiâ consternato pudores stimulo agere vult, ut cum Christianis

Tertullianus, & Gregorius, & cum suis Seneca, quos operæpretium est audire. Tertullianus Martyres Laconum puerorum exemplo ad constantiam provocat. Quæ, inquit, apud lacedæmonios solemnitas est maxima, non latet, in quo sacro, ante aram nobiles quique adolentes flagellis afficiuntur, adstantibus parentibus & propinquis, & ut perseverent adhortantibus: ornamentum enim, & gloria deputabitur majore quidem titulo, si anima potiùs cesserit, quàm corpus; Igitur si tantùm terrenæ gloriæ licet de corporis, & animi vigore, ut gladium, ignem, crucem, bestias, tormenta contemnant sub præmio laudis humanæ; possum dicere, modicæ sunt istæ passiones (scilicet Martyrum quos alloquitur) ad consecutionem gloriæ celestis, & divinæ mercedis. Tanti vitrum? quanti verum margaritum? quis ergo non libentissimè tantum pro vero habeat exigere, quantum alij pro falso?

Gregorius verò Philagrio suo ex similibus exemplo animos ad-
 18. Exemplo Stoicorum.
 19. Ep. 64.
 dore dum conatur. Stoicorum, inquit, animi magnitudinem & præstantiam lauda, qui res externas nullum ad beatitudinem impedimentum adferre dicunt: sed virum bonum beatum esse, etiam si in Phalacidis tauro cremetur; ac propterea non nostros tantùm

laudo, qui calamitates fortiter tulerunt: sed externos quoque, v.g. Anaxarchum Epicetum, Socratem: quorum primus cum ejus manus tyranno imperante in mortario contunderetur, carnifices jubebat Anaxarchi culeum tundere (ita hanc ærumnosam caruncatum appellans) quasi Anaxarchus ipse, hoc est Philosophi anima, minimè tunderetur; quæ apud nos externus homo, & internus appellatur. Alter verò eum crus ei frangeretur, velut in alieno corpore philosophatur, citiusque crus perfractum visum est, quàm ipse vim doloris perferens. Socrates Denique ad mortem ab Atheniensibus condemnatus, & in carcerem conjectus priùs de corpore tanquam de alio carcere cum discipulis differrebat; cumque fugam inire liceret, noluit, cicutamque oblatam libenter accepit, eamque propinando, amicos ad potandum invitavit, absurdum ac præposterum est, ut ij, qui Christianam Philosophiam profitentur, ea quæ illi à fide alieni tam fortiter pertulerunt, paribus aut majoribus etiam animis non ferant. Similibus ad constantiam argumentis, ut calcaribus urget suum lucilium Seneca. Inventus est, inquit, qui flammis imponeret manum, cujus risum non interromperet tortor, qui in funere liberorum la-

Fp. 76.

crymas non mitteret, qui morti intrepidus occurreret: amor, ira, cupiditas, pericula depoposcerunt: quod si hoc potest brevis obstinatio animi, aliquò stimulo excitata, quantò magis virtus, quæ non est ex impetu, nec subito, sed æqualiter valet, cui perpetuum robur est.

Minora etiam mala cum majoribus composita malorum vul-tum exuunt & quodammodo nomen amittunt: ita solitarius Monachus ad templi fores nocte perfrigidà rigescens dicebat sibi: Pedes & tibias saltem extendo, ut lubet, nec ita malè habeo, ut qui in ergastulis ad cippum carenis & pedicis affixo movere se non possunt.

Ita minoribus malis redimi posse majora docet natura, confirmant scholæ, & ad particularia descendunt: ita captivum, qui ad mortem damnatus, nisi sibi manum amputet, ut vincula exuat, fugarique capeffat, evadere non potest, id licitè facere posse definiunt; idem mihi permittitur si carcerem ignis invasit, & vim ejus aliter declinare non possim; si viera digitum veneno infecit, si fera membrum aliquod dentibus apprehendit, ac in discrimen adducitur, & digitum, & aliud membrum sine offensa Numinis abscindam: cur ergo Deo gratias non agam, si ab inferorum ergastulo

19.
Majorum
malorum
compara-
tionem.
In viii
pp.

stulo quod sceleribus meis pro-
merui, fortunarum immisâ ja-
cturâ, aut corpore morbi vi in le-
ctulum conjecto me clementer
expediat, & sempiterna mala, in
momentanea, ut sic loquar, com-
muter. Hinc illæ voces S. Augu-
stini: *Hic ure, hic seca, ut in aeternum
parcas.* hinc de fugientibus malis
solutum dicere S. Chrysostomum
legimus *πέμματα, πέμματα*, nomina
potius malorum esse, quam mala:
adeoque dum illa agminatim ir-
ruerent, non aliud habebat in ore,
quàm Deo gratias, quod ipsum
S. Cyprianus auditâ mortis sen-
tentia, cum animi tranquillitate
pronuntiavit. Eò constantiâ du-
bio procul in malis tuis evades, si
orationi considerationem adjun-
gas, illæ sibi subministrabunt alas
columbæ, quas in calamitatibus
suis optabat David, quibus, ut
monet apud Clementem in Pro-
gnitionibus S. Petrus, in sinum
divinæ Providentiæ evoles, ibi-
que conquiescas, sciens te illi
curæ esse, & ab eo per omnia te
dirigi, ut omnia tibi cedant in bo-
num: fies ad instar instrumenti
musici, quod bene attemperatis
fidibus ad omnem tactum suavi-
ter resonat; eris similis arbori,
quæ securi percussa balsamum
stillat; similis illi flumini, quod
amarum fretum pertransiens a-
quarum suarum dulcedinem re-
tinet; similis Salamandræ, quæ in

igne deliciatur; denique similis
adamanti, qui à malleorum con-
geminatis ictibus plus lucis &
splendoris acquirit, & intelliges
admirabile pronuntiatum, quo
caelestis genius sancti Francisci in
morbo acutissimo dolores lenire
voluit; nempe si montes omnes
universi in aurum mutarentur, si
lapides & saxa in gemmas, si Ma-
ria in exquisitissimum balsamum,
tantas opes, & bona ita exaggera-
ta, cum doloribus in morbo pa-
tienter toleratis comparari non
posse: adeoque pœniteret te
quærelarum, quas in calamitati-
bus tuis tam sæpe infructuosè
perfudisti, aperires potius cum
Janipero sinum tuum, ut similes
gemmæ copiosius à cælo deplue-
rent, diceresque cum Jobo:
*Hæc mihi sit consolatio, ut affri-
gens me dolore non parcat, nec con-
tradicam, &c.*

CAPUT X.

Quomodo Amor Sanctus
studia moderetur.

NON hîc ago de librorum in-
utilium aut impurorum le-
ctatione, quorum primi fures
temporis, cujus exactissima Deo
reddenda est ratio, alij pestiferis
flammis excitandis deserviunt,
qui salubrius igne luculento ar-
derent,

I.
Fravorum
librorum
damnum.

Z z 3

19.
Majorum
malorum
compari-
tione.
In vitæ
pp.

20.
Quis affe-
ctus ha-
rum ratio-
num,